Hylletofta kyrkogård

Antikvarisk medverkan i samband med inrättande av askgravplats

Hylletofta socken i Sävsjö kommun, Jönköpings län, Växjö stift

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM
Byggnadsvårdsrapport 2016:31
Anders Franzén

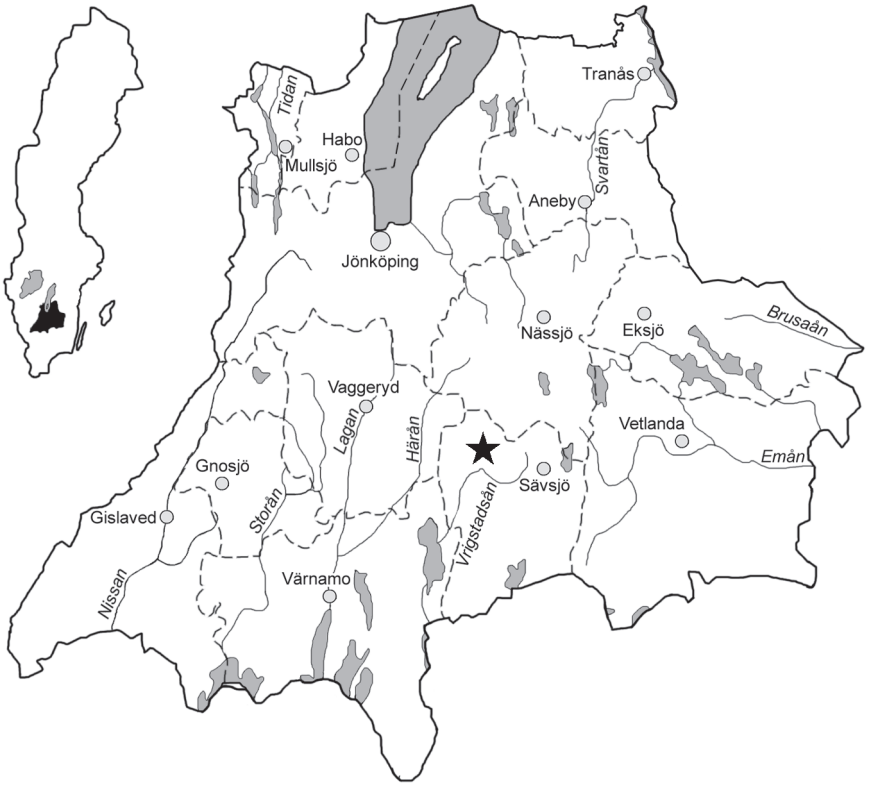

Rapport och foto: Anders Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2016

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

A N T I K V A R I S K M E D V E R K A N

1. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Antikvarisk medverkan	Rapportförfattare	Dnr.	Lst./Kommun dnr.	Slutbesiktning utförd
Robin Gullbrandsson/ Anders Franzén	Anders Franzén	152/15	433-2478-2015	14/6 2016

Fastighetsbeteckning/Populärnamn Hylletofta kyrkogård			Beslut enligt ☒ Lagen om kulturminnen m.m. ☐ Förordningen om bidrag till kulturmiljövård ☐ Plan- och bygglagen
Län Jönköpings län	Kommun Sävsjö		
Stadsdel/Trakt	Socken/Församling Hylletofta		Fastighetsägare/Adressuppgifter SÄVSJÖ PASTORAT Box 47 576 21 SÄVSJÖ
Ekonomisk karta	Koordinat x	Koordinat y	

2. BAKGRUND (bakgrundsbeskrivning, historik)

Hylletofta kyrka tillhör de så kallade Njudungskyrkorna med tredelad plan. Långhus, kor och absid är uppförda i sten och kyrkan har ingen sockel utan vilar direkt på marken. Senare har en sakristia tillkommit i sydost. Kyrkans torn byggdes 1783, innan dess fanns på kyrkogården en klockstapel. Fasaderna är slätputsade och avfärgade i vitt, de branta sadeltaken är täckta med spån medan torn- och lanternintaken är plåttäckta.

Kyrkogården tillkom sannolikt samtidigt som när kyrkobyggnaden uppfördes. Den första kyrkogårdsmuren färdigställdes 1657 och förmodligen tillkom en stiglucka vid samma tid. Kyrkans torn byggdes först 1783 och då flyttades klockorna över från klockstapeln. Denna revs ett tiotal år senare.

Vid slutet av 1880-talet blev kyrkogården för liten och en utvidgning aktuell. Denna genomfördes 1903 och samtidigt schaktades hela kyrkogården och skulle vid lämplig tidpunkt planteras. Arbetena planlades och leddes av en kommitté besående av kandidat Karl Källström, f.d. korpral C.J. Alm, godsägaren Carl F Sjöberg, kommunalnämndsordförande J.A. Dahl och f.d. kyrkovärden Axel Thelander. I samband med utvidgningen lades muren om med kilad och tuktad gråsten med cementerade fogar. Förmodligen planterades även den nuvarande trädkransen samtidigt. En gravvård från 1685 hade använts som trappsteg vid kyrkans södra ingång och denna sattes upp till vänster innanför stigluckan omkring 1905.

Under senare år har askgravplatser blivit ett allt vanligare alternativ och en ny sådan projekterades för Hylletofta kyrkogård 2015 av LMK Development AB i Jönköping genom Kenth Henriksson. Senare samma år lämnade länsstyrelsen tillstånd till den föreslagna askgravplatsen med två villkor – att arbetena skulle följas av antikvarisk medverkan och att om något av arkeologiskt intresse skulle påträffas skulle länsstyrelsen ta ställning till hur detta skulle hanteras.

Arbetena genomfördes under sommarhalvåret 2016 och föreliggande rapport sammanfattar vad som framkom vid arbetena.

3. ÅTGÄRD

Period/år	Arkitekt	Entreprenör/Hantverkare	Byggherre
2016	Kenth Henriksson, LMK Development AB, Jönköping	Mark: Johans Mark och Anläggning AB, Stockaryd Smide: Eskilssons finsmide, Jönköping	Sävsjö pastorat

Berörd byggnadsdel	Tillstånd före renovering	Vidtagna åtgärder (med angivande av material, metoder, avvikelser från program)
Ett mindre område strax norr om kyrkans långhus.	Det för askgravplatsen tilltänkta området utgörs av gräsmatta inom denna norra del av kyrkogården. Kyrkogården består här av gräsmatta, merendels låga gravvårdar av sten och enstaka	Inledningsvis beslutades att förskjuta platsen för den nya askgravplatsen ca 1 m mot väster. Det aktuella området grävdes ut för att förbereda de nya markbeläggningarna. Efter grundarbetena uppfördes de fasta

	buskar. Inga gravvårdar finns inom eller omedelbart utanför den planerade askgravplatsens yta.	anordningarna. Längst mot norr placerades en polerad, svart sten av diabas. Stenen gjordes med rundad överdel och ett solornament upptill. Tanken är att denna sten skall förses med namn på de gravsatta. På sidorna om denna placerades två blom-/ljushållare av smide. Framför ovannämnda sten skapades en mindre plantering. På sidorna av denna plantering samt som mittgång gjordes en plattläggning med rektangulär marksten av granit. På ömse sidor av mittgången gjordes en beläggning av svallad svart ärtsingel. Det är inom dessa ytor som själva begravningarna kommer att ske. Slutligen omges hela anläggningen av en skoning och stolpar av grå granit, ett smidesräcke och en smidesgrind. I de ursprungliga handlingarna var räcket försett med stjärnornament, men vid utförandet gjordes det i stället med guldfärgade kulor, vilket inte var en försämring. Den granit som använts vid uppförandet är svensk.

4. KOMMENTARER (erfarenheter, kritisk granskning)

Den nu uppförda askgravplatsen följer i allt väsentligt länsstyrelsens tillstånd och har utförts omsorgsfullt.

Vid slutbesiktningen diskuterades om det vore tilltalande att låta gravplatsen smälta in mer i sin omgivning genom att vid dess ”rygg”, d.v.s. på dess norra sida, plantera ett par buskar. En sådan buske finns redan i närheten. Det beslutades slutligen att göra så.

5. BYGGNADSHISTORISKA RÖN / HISTORISKA RÖN (nya upptäckter, datering, ev. kommande publikation)

Vid grävningsarbetena framkom inga arkeologiska lämningar av intresse.

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

2016-09-01: *Anders Franzén*

Illustrationer

Området strax norr om långhuset där askgravplatsen planeras. Foto Robin Gullbrandsson.

Schaktningsarbetena har påbörjats. Foto Robin Gullbrandsson.

Askgravplatsen vid slutbesiktningen.

Askgravplatsen vid slutbesiktningen.

Askgravplatsen vid slutbesiktningen.

Askgravplatsen vid slutbesiktningen. Detalj med stenen som är tänkt att förses med namnskyltar på de som gravläggs.

Sommaren 2016 inrättades en askgravplats på Hylletofta kyrkogård. Föreliggande rapport redogör för arbetena och reultatet.

Byggnadsvårdsrapport 2016:31
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM